

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

252

Instrumenty zarządzania kosztami i dokonaniem

Redaktorzy naukowi

Edward Nowak

Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Jolanta Chluska, Ksenia Czubakowska, Mieczysław Dobija, Wojciech Fliegner,
Wiktor Krawczyk, Dorota Kuchta, Henryk Ronek, Elżbieta Skrzypek

Redaktorzy Wydawnictwa: Agnieszka Flasińska, Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Małgorzata Czupryńska, Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon [http://kangur.uek.krakow.pl/
bazy_ae/bazekon/nowy/index.php](http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php)

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-245-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Jacek Barburski , Rola czynnika ludzkiego w rozwoju sektora bankowego w Polsce	11
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zablocka-Kluczka , Strategiczna karta wyników jako narzędzie realizacji idei zrównoważonego rozwoju organizacji	26
Leszek Borowiec , Koncepcja kosztu netto usług komunalnych w Polsce.....	42
Halina Buk , Kreowanie wyniku finansowego ze sprzedaży długoterminowych usług budowlanych	54
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk , Kalkulacja kosztów ubezpieczeń dla przedsiębiorstw na potrzeby rachunków decyzyjnych.....	66
Małgorzata Cieciora, Hanna Ewa Czaja-Cieszyńska , Konstrukcja systematycznego rachunku kosztów logistyki w kontekście tworzenia wartości przedsiębiorstwa.....	76
Alina Dyduch , Budżetowanie kosztów w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe	88
Joanna Dynowska , Metody racjonalizacji kosztów w ośrodkach odpowiedzialności w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego	104
Waldemar Piotr Gil , Dylemat koncepcji kosztu kapitału własnego	115
Renata Gmińska , Rachunek kosztów logistyki jako narzędzie zarządzania kosztami	126
Joanna Habelman , Pomiar i ocena dokonań w Zarządzie Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A.	136
Arkadiusz Januszewski, Justyna Śpiewak , Identyfikacja zasobów i rachunek kosztów zasobów w koncepcji rachunku kosztów działań na przykładzie przedsiębiorstwa produkcyjnego	149
Arkadiusz Januszewski, Justyna Śpiewak , Identyfikacja procesów i rozliczenie kosztów w koncepcji rachunku kosztów działań na przykładzie przedsiębiorstwa produkcyjnego	163
Elżbieta Jaworska , Społeczna odpowiedzialności przedsiębiorstw jako źródło szans i przewagi konkurencyjnej	180
Marcin Kaczmarek , Aspekty wdrożeniowe zarządzania przez zadania w Policji.....	193
Ilona Kędzierska-Bujak , Możliwość połączenia kompleksowej karty wyników i zarządzania przez otwarte księgi – wybrane zagadnienia	213
Konrad Kochański , Nowoczesne koncepcje rachunku kosztów i ich przydatność w podejmowaniu decyzji w obszarze logistyki przedsiębiorstwa.....	223

Marcin Kowalewski , Mapy strategii w procesie implementacji w przedsiębiorstwie systemu pomiaru dokonań	237
Michał Jerzy Kowalski, Marcin Krzysztof Świdorski , Wpływ wzrostu sprzedaży na wartość przedsiębiorstwa	248
Jarosław Kujawski , Przychody i marża w rozszerzonym <i>Earned Value Management</i>	263
Grzegorz Lew , „Zrównoważony” rachunek kosztów	280
Agnieszka Lew , Zarządca walory tradycyjnego rachunku kosztów	290
Sebastian Lotz , Target costing w zarządzaniu kosztami w branży motoryzacyjnej .	300
Monika Łada , Analiza rentowności strumieni wartości	312
Anna Łapińska , Specyfika rachunku kosztów w rolnictwie	324
Jarosław Mielcarek , Zarządzanie wynikami za pomocą optymalizacji wielkości serii produkcyjnej	334
Daria Moskwa-Bęczkowska , Zarządzanie kosztami w publicznych szkołach wyższych jako instrument poprawy ich efektywności	349
Przemysław Mućko , Studium przypadku zastosowania rachunku kosztów działań w policji angielskiej	365
Bożena Nadolna , Metody badawcze rachunkowości zarządczej a ich podstawy filozoficzne	377
Agnieszka Nózka , Rachunek kosztów w instytucie badawczym jako instrument kontroli i oceny ośrodków odpowiedzialności	393
Andrzej Parzonko , Koszty normatywne jako ważny instrument wspomagający zarządzanie gospodarstwem mlecznym – rozwiązania KTBL	403
Michał Pietrzak , <i>Balanced scorecard</i> a kreowanie wartości z zasobów ludzkich poprzez zaangażowanie pracowników	415
Michał Poszwa , Identyfikacja i wycena przychodów z nieodpłatnych świadczeń	432
Sabina Rokita , Wykorzystanie wybranych narzędzi rachunku kosztów w ocenie <i>ex ante</i> i <i>ex post</i> opłacalności innowacji produktowych	440
Anna Stronczek , Kontrola zarządcza w znowelizowanej ustawie o finansach publicznych	448
Piotr Szczypa , Koszty jakości procesów logistycznych przedsiębiorstwa	458
Alfred Szydelko , Wpływ procesów integracyjnych rachunku kosztów zmiennych na jakość informacji kosztowych	467
Lukasz Szydelko , Wykorzystanie informacji z rachunku kosztów docelowych w zarządzaniu ośrodkami odpowiedzialności za koszty	478
Piotr Urbanek , Rachunkowość odpowiedzialności. Teoria a praktyka biznesowa	489
Małgorzata Wasilewska , Wycena przedsięwzięcia inwestycyjnego „Pole Stefanów” kopalni Bogdanka SA z wykorzystaniem opcji realnych	502
Elżbieta Wawrzyniak , Niewykorzystana zdolność produkcyjna a analiza punktu progu rentowności w szpitalu	520
Edward Wiszniowski , Koncepcja skorygowanej ceny nabycia i jej wpływ na pozycje sumy bilansowej	531

Paweł Wroński , Wstępna analiza wyników inwestycyjnych wybranych otwartych funduszy emerytalnych.....	545
Adam Zawadzki , Rachunek ekonomiczny w outsourcingu.....	560

Summaries

Jacek Barburski , The role of human factor in the development of banking sector in Poland.....	25
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka , Balanced scorecard as a tool for implementing sustainable development idea to an organization.....	41
Leszek Borowiec , The concept of net cost of municipal services in Poland.....	53
Halina Buk , Creation of financial result from the long-time construction contract sales.....	65
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk , Cost calculation of business insurance in decision accounts.....	75
Małgorzata Cieciora, Hanna Ewa Czaja-Cieszyńska , The construction of conventional cost accounting in logistics in the context of generating the company value.....	87
Alina Dyduch , Cost budgeting in the State Forests National Forest Holding.....	103
Joanna Dynowska , Methods of cost rationalization in responsibility centers in the enterprises in Warmia and Mazury voivodeship.....	114
Waldemar Piotr Gil , Dilemma of the concept of the cost of equity capital.....	125
Renata Gmińska , Logistics costing as a tool of cost management.....	135
Joanna Habelman , Measurement and evaluation of achievements of Szczecin and Świnoujście Seaports Authority.....	148
Arkadiusz Januszewski, Justyna Śpiewak , Identification of resources and resources consumption accounting in the activity-based costing concept on the example of a large manufacturing company.....	162
Arkadiusz Januszewski, Justyna Śpiewak , Identification of processes and cost accounting in the activity-based costing concept on the example of a large manufacturing company.....	179
Elżbieta Jaworska , Corporate social responsibility as a source of opportunities and competitive advantage.....	192
Marcin Kaczmarek , Aspects of implementing performance management in the Police.....	212
Iłona Kędzierska-Bujak , Possibility of combining the total performance scorecard and open book management – selected problems.....	222
Konrad Kochoński , Modern costing concepts and their usefulness in taking decisions in the area of logistics.....	236
Marcin Kowalewski , Strategy maps in performance measurement system.....	247
Michał Jerzy Kowalski, Marcin Krzysztof Świdorski , The influence of sales growth rate on business valuation.....	262

Jarosław Kujawski , Revenue and margin in extended earned value management	279
Grzegorz Lew , „Balanced” cost accounting	289
Agnieszka Lew , Managing values of traditional bill of costs	299
Sebastian Lotz , Target costing in automotive industry costs management processes	311
Monika Łada , Value streams profitability analysis	323
Anna Łapińska , Specificity of cost accounting in agriculture	333
Jarosław Mielcarek , Performance management with optimum batch size	348
Daria Moskwa-Bęczkowska , Costs management in public higher education institutes as a tool of their efficiency improvement	364
Przemysław Mućko , Case study of activity based costing implementation in English police forces	376
Bożena Nadolna , Management accounting research methods and their philosophical foundations	392
Agnieszka Nóżka , Cost accounting in research institute as a control and evaluation tool of responsibility centers	402
Andrzej Parzonko , Normative costs as an important instrument to assist dairy farm management – KTBL solutions	414
Michał Pietrzak , Balanced Scorecard and value creation from human resources through employees’ engagement	431
Michał Poszwa , Identification and measurement of free of charge benefits revenue	439
Sabina Rokita , Using selected instruments of cost accounting in ex ante and ex post assessment of profitability of product innovations	447
Anna Stronczek , Management control of the new public finance act	457
Piotr Szczypa , Quality costs of corporation’s logistic processes	466
Alfred Szydelko , The effect of direct costing integration processes for the quality of cost information	477
Łukasz Szydelko , Using of information from target costing in cost responsibility centers management	488
Piotr Urbanek , Responsibility accounting. business theory and practice	501
Małgorzata Wasilewska , Real Options Valuation of “Pole Stefanów” investment project by Bogdanka joint stock company	519
Elżbieta Wawrzyniak , Unused capacity and the analysis of hospital break-even point	530
Edward Wiszniowski , The concept of amortized cost and its impact on balance sheet items of the sum of input	544
Paweł Wroński , Preliminary analysis of selected investment open pension funds	559
Adam Zawadzki , Outsourcing cost-effectiveness evaluation	571

Edward Wiszniowski

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

KONCEPCJA SKORYGOWANEJ CENY NABYCIA I JEJ WPŁYW NA POZYCJE SUMY BILANSOWEJ

Streszczenie: Krajowe przepisy o rachunkowości w odniesieniu do aktywów i zobowiązań finansowych dopuszczają ich wycenę według kwoty wymaganej lub wymagającej zapłaty albo według skorygowanej ceny nabycia. W artykule omówiono i przedstawiono te modele oraz zaprezentowano możliwość kreowania wizerunku ekonomicznego jednostki przez dobór metody wyceny. Przeprowadzone w środowisku księgowych, menedżerów i przedsiębiorców badania ankietowe pokazują, że model wyceny według skorygowanej ceny nabycia jest rzadko stosowany w praktyce gospodarczej.

Słowa kluczowe: rachunkowość finansowa, wycena w rachunkowości, kreatywna rachunkowość.

1. Wstęp

W obecnych warunkach globalnej gospodarki rynkowej, a jednocześnie gospodarki przeżywającej głęboki kryzys, nie tylko wiarygodna, rzetelna i zgodna z przepisami prawa, ale również czytelna i zrozumiała informacja o dokonaniach jednostek gospodarczych nabiera szczególnego znaczenia. Zagadnienie to można rozpatrywać zwłaszcza w aspekcie użyteczności i zrozumienia informacji ujawnianych interesariuszom zewnętrznym oraz tych danych, których posiadaczem jest np. kadra menedżerska jednostki. Nie chodzi tu bynajmniej o asymetrię informacji, bo wiedza interesariuszy wewnętrznych o jednostce gospodarczej zawsze będzie większa od wiedzy zewnętrznych użytkowników sprawozdań, ale o treść poznawczą tych raportów i interpretację ujawnianych danych.

Okres kryzysu nie powinien być tylko czasem dążenia do stabilizacji ekonomicznej. To także dobry moment do zastanowienia się nad dotychczasowymi dokonaniai dotyczącymi skuteczności stosowanych metod i technik prowadzących do ujawniania prawdziwej, a jednocześnie zrozumiałej wartości ekonomicznej, lub ich weryfikacji. M. Roubini i S. Mihm, omawiając genezę załamania finansowego, zwracają m.in. uwagę na kryzys zaufania do informacji, a tworzenie praw oraz modeli matematycznych i narzędzi w ekonomii określają „fasadą prawdy naukowej” [Roubini, Mihm 2011, s. 59]. Odnosząc tę tezę do rachunkowości, nietrudno zauwa-

żyć, jak skomplikowane stały się metody i techniki wyceny pozycji bilansowych w stosunku do tych, które były stosowane jeszcze dziesięć lat temu. Jeżeli uwzględnić przy tym dopuszczenie stosowania wielu metod wyceny tych samych grup bilansu, można dojść do wniosku, że sprawozdania finansowe tworzone są przez profesjonalistów dla profesjonalistów. Niektórzy ekonomiści, jak np. J.H. de Soto, analizując przyczyny kryzysu, w tym właśnie zjawisku widzą czynnik sprawczy obecnych kłopotów i wzywają rachunkowość do powrotu do „korzeni” wyceny, zwłaszcza do kosztu historycznego [de Soto 2009].

Rozważania podjęte w niniejszym artykule zwracają uwagę na istotny w rachunkowości problem, odnoszący się do potrzeby i granic dążenia do dokładności informacyjnej sprawozdania finansowego w kontekście możliwości alternatywnych metod wyceny tych samych grup składników majątkowych i zobowiązań. Obecnie sporządzenie sprawozdania finansowego opartego na przepisach ustawy o rachunkowości, wobec dopuszczalności wielu metod wyceny, przypomina sporządzenie sprawozdania w ramach rachunkowości zarządczej, która nie jest krępowana gorsetem krajowych lub międzynarodowych norm prawnych. O ile jednak sprawozdanie zarządcze jest urzeczywistnieniem potrzeb kadry kierowniczej, o tyle sprawozdanie finansowe jest nie tylko dokumentem przedstawiającym sytuację jednostki, ale również odzwierciedlającym jakość obowiązującego prawa. Nie chodzi tu bynajmniej o deprecjonowanie roli rachunkowości finansowej, która ma spełnić podstawowe zadania informacyjne w relacji jednostki gospodarczej z interesariuszami zewnętrznymi, ale o sens i cel kontynuowania wymuszonych lub sugerowanych przepisami prawa bilansowego niektórych sposobów wyceny. Jako przykład w artykule wskazano wycenę zobowiązań finansowych według skorygowanej ceny nabycia w jednostkach niebędących instytucjami finansowymi, prowadzącymi rachunkowość na podstawie przepisów krajowych. Zaprezentowane wątpliwości nie są zresztą pierwsze i odosobnione, bo np. A. Karmańska, poszukując wartości ekonomicznej, zadaje pytanie o efektywność informacyjną odwracania dyskonta i koszty takiej wyceny [Karmańska 2009, s. 300].

Celem artykułu jest zwrócenie uwagi na fakt, iż rachunkowość w swoim dążeniu do prawdy ekonomicznej, której jednym z przejawów jest zastosowanie rachunku dyskontowego, może zatracić czytelność i zrozumiałość informacji zawartej w sprawozdaniach, kierowanych do szerokiego kręgu użytkowników, chociaż przejrzystość jest jednym z podstawowych celów rachunkowości. „Przeciętny” odbiorca sprawozdania finansowego wcale nie musi wiedzieć, i często nie będzie wiedział, że inwestycje krótkoterminowe oraz należności i udzielone pożyczki zaliczane do aktywów finansowych, podobnie jak zobowiązania finansowe, mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, która nie odpowiada kwocie wymaganej zapłaty, a liczbowo wykazują wartość niższą od wartości nominalnej. O ile w przypadku banków wycena dominującej części aktywów i pasywów powinna odbywać się według szczególnych zasad, o tyle rozszerzenie zakresu stosowania tych metod na pozostałe podmioty gospodarcze może okazać się zbędne, ponieważ informacja spra-

wodzawcza może być niezrozumiała dla części odbiorców, a jej przygotowanie przysparzać jednostkom dodatkowych kosztów.

Potwierdzeniem tego poglądu są głosy płynące ze środowiska księgowych i menedżerów prezentowane na spotkaniach i szkoleniach, do których bardziej przemawia kwota wymagająca zapłaty niż wielkości zdyskontowane na dzień bilansowy. Niniejszy artykuł ma być głosem w dyskusji, czy w przypadku tradycyjnych instrumentów finansowych, do których można zaliczyć kredyty, pożyczki lub obligacje utrzymywane do terminu zapadalności, należy zmieniać sprawdzone i historycznie utrwalone modele wyceny, czy też stosować bardziej skomplikowane rachunki dyskontowe. Odpowiedź na to pytanie uzyskano, nie tylko studiując literaturę, przepisy prawa oraz analizując konkretne przypadki, z których jeden zamieszczono w publikacji, ale także przeprowadzając badania ankietowe wśród księgowych i kadry menedżerskiej niezwiązanej z sektorem finansowym.

2. Stabilność norm prawnych rachunkowości finansowej a rachunkowość zarządcza

Rachunkowość jest nauką stosowaną, co oznacza, że jej poznanie nie polega wyłącznie na opisie lub opanowaniu zasad teoretycznych, ale w równym stopniu na zastosowaniu w praktyce gospodarczej. Według R. Mattesicha, przedmiotem rachunkowości jako dyscypliny naukowej będącej częścią nauk ekonomicznych jest opis kwantytatywny oparty na pomiarze wielkości ekonomicznych [Mattesich 1964]. E. Nowak stwierdza, że rachunkowość dostarcza ok. 70% informacji wykorzystywanych w procesie zarządzania przedsiębiorstwem [Nowak 2010, s. 13]. Fakt ten nie tylko pokazuje znaczenie rachunkowości w przedsiębiorstwie, ale upoważnia do zadania pytania, w jakim stopniu informacje wykorzystywane w zarządzaniu jednostką odpowiadają informacjom prezentowanym użytkownikom zewnętrznym. Wszak informacje w sprawozdaniach finansowych są jedną z przesłanek dla interesariuszy przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, kredytowaniu przez banki czy ocenie gospodarki w ujęciu makroekonomicznym.

Rachunkowość finansowa jest systemem koncentrującym uwagę na informacji retrospektywnej, który dostarcza danych o wyniku finansowym i kondycji finansowej jednostki gospodarczej. Jest to system odzwierciedlający efekt działalności gospodarczej, określony przez naukę i obowiązujące normy prawne, przy czym należy zauważyć sprzężenie zwrotne pomiędzy nauką a systemem prawnym. Z jednej strony bowiem normy prawne wyznaczają sposób pomiaru zjawisk ekonomicznych i ich prezentację, ale z drugiej – nauka wyznacza zasady rachunkowości i zakres ich stosowania, które są podstawą tworzenia przepisów prawa. Podkreślić przy tym należy, że ograniczenia rachunkowości finansowej związane z obowiązkiem stosowania norm prawnych nie dotyczą rachunkowości zarządczej, której stosowanie jest nie mniej powszechne. Fakt ten powoduje występowanie w jednostkach gospodarczych co najmniej trzech wymiarów rachunkowości: finansowej, podatkowej i zarządczej.

Pierwszy z nich jest związany z informacją przekazaną przez jednostkę otoczeniu gospodarczemu. Drugi obejmuje informację dotyczącą rozrachunków z organami podatkowymi, a trzeci ma służyć samej jednostce przy podejmowaniu określonych decyzji gospodarczych¹. O ile istnienie podsystemu rachunkowości podatkowej wynika z celu fiskalnego, a byt rachunkowości finansowej jest zdeterminowany prawem bilansowym, o tyle rachunkowość zarządcza jest wolna od tych ograniczeń. Jak wskazuje M. Dobija, rachunkowość zarządcza wspomaga lub rozwiązuje określone problemy decyzyjne, wskazując równocześnie perspektywne skutki występujących dylematów [Dobija 1999, s. 63]. Ważne przy tym jest to, że wobec braku narzuconych wzorców raporty generowane w ramach rachunkowości zarządczej są nie tylko odzwierciedleniem rzeczywistych potrzeb zarządzania, wobec którego rachunkowość odgrywa służebną rolę, ale przede wszystkim są zrozumiałe dla ich twórców i odbiorców.

Standardy i normy rachunkowości finansowej tworzą naukowcy i specjaliści. W warunkach polskich przepisy o rachunkowości mają rangę ustawy, a za ich nieprzestrzeganie grozi nawet kara pozbawienia wolności. Jednak najlepsze teoretyczne wzorce i intencje osób je tworzących, nawet po usankcjonowaniu normą prawną, mogą być odrzucone lub ich stosowanie zawieszono. Na przykład „cudowne uzdrowienie” banków amerykańskich z 2009 r. nastąpiło przede wszystkim dzięki zawieszeniu stosowania wyceny według wartości godziwej, co zresztą miało miejsce po propozycji Rady Standardów Rachunkowości Finansowej [Roubini, Mihm 2011, s. 255]. Podobne zjawisko można było zaobserwować również w naszym kraju. Krótco po upadku amerykańskiego banku inwestycyjnego Lehman Brothers we wrześniu 2008 r., minister finansów zmienił zasady uznawania i wyceny instrumentów finansowych, dopuszczając w „wyjątkowych okolicznościach” inne modele wyceny [Rozporządzenie MF 2008]. Można w tym miejscu zadać pytania, czy owe „wyjątkowe okoliczności” stoją ponad nadrzędnymi zasadami i nauką rachunkowości. Czy prawda ekonomiczna prezentowana przy dopełnieniu norm prawnych przed zmianą była tylko półprawdą? Czy zachowana została pełna porównywalność sprawozdań finansowych i zawartych w nich danych? Czy labilność prawa, które może zmieniać się w zależności od „wygody” osób je stanowiących, ma cokolwiek wspólnego z rzetelnością i zasadą wiernego obrazu ekonomicznego jednostki?

Od dnia ogłoszenia ustawy o rachunkowości, tj. od 19 listopada 1994 r., akt ten był zmieniany 54 razy², co daje ponadtrzykrotną zmianę w ciągu jednego roku. Ra-

¹ Czwartym wymiarem rachunkowości można nazwać „branżową rachunkowość finansową”, która występuje w jednostkach o szczególnej działalności. Przykładowo banki zarządzające powierzonymi przez deponentów środkami pieniężnymi, na podstawie odrębnych przepisów, są zobowiązane do bieżącego sporządzania i przekazywania Komisji Nadzoru Bankowego, Narodowemu Bankowi Polskiemu oraz Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu szczegółowych sprawozdań o swojej sytuacji finansowej.

² Na podstawie danych wydawnictwa elektronicznego LexisNexis, stan prawny 15.02.2012 r.

chunkowość zarządcza jest wolna od politycznych nacisków i kreatywności, bo trudno przypuszczać, aby którykolwiek menedżer tworzył dla własnych potrzeb takie sprawozdanie, które byłoby upiększone w stosunku do rzeczywistości³.

3. Metody wyceny w prawie bilansowym⁴

Każdy akt prawny powinien charakteryzować się jednoznacznością i precyzją [Malinowski 2006]. Rzutuje to bowiem na jednoznaczność interpretacji przepisów i danych zawartych w sprawozdaniu finansowym, które jest „produktem finalnym” rachunkowości. Ustawa powinna dążyć do tego, aby w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości określać m.in. metody wyceny jednorodnych pozycji (grup) bilansowych, a nie dawać prawo wyboru, nawet jeżeli intencje prawodawcy były najlepsze. Oczywiście życie gospodarcze jest nieprzewidywalne i nie sposób znaleźć jednego, uniwersalnego modelu wyceny, ale prawna delegacja umożliwiająca stosowanie różnych podejść może prowadzić do uznaniowości stosowania i kreatywnej rachunkowości w ujemnym tego słowa znaczeniu.

Tabela 1. Dopuszczone ustawą o rachunkowości (UoR) zasady wyceny aktywów i pasywów

Element bilansu jednostki	Sposób wyceny
1	2
Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, art. 28 ust. 1 pkt 1) UoR	Cena nabycia lub koszt wytworzenia lub wartość przeszacowania, pomniejszone o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości
Nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne zaliczane do inwestycji, art. 28 ust. 1 pkt 1a) UoR	Według zasad określonych dla środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, biorąc pod uwagę: – koszty ulepszenia (art. 31 UoR), – odpisy amortyzacyjne uwzględniające zmianowość, tempo postępu techniczno-ekonomicznego, wydajność, prawne lub inne ograniczenia czasu używania, przewidywaną wartość rezydualną (art. 32 ust. 1-5 UoR) lub ceny rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej

³ Wyłączając sprawozdania zarządcze przygotowane np. dla rady nadzorczej.

⁴ W niniejszym artykule pojęcie krajowego prawa bilansowego ograniczono do ustawy o rachunkowości. W rzeczywistości pojęcie to jest szersze i obejmuje ogół obowiązujących aktów prawnych związanych z rachunkowością, w tym krajowe standardy rachunkowości i standardy międzynarodowe, stosowane w sytuacjach, gdy normy krajowe nie obejmują określonych zjawisk.

Tabela 1, cd.

1	2
Środki trwale w budowie, art. 28 ust. 1 pkt 2)	Ogół kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości
Udziały w innych jednostkach oraz inne inwestycje zaliczone do aktywów trwałych, art. 28 ust. 1 pkt 3)	Według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej lub według skorygowanej ceny nabycia, jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności, przy czym wartości w cenie nabycia można przeszacować do wartości w cenie rynkowej
Udziały w jednostkach podporządkowanych zaliczone do aktywów trwałych, art. 28 ust. 1 pkt 4)	Według zasad wyceny udziałów w innych jednostkach oraz innych inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych lub metodą praw własności, jeżeli będzie ona stosowana jednolicie wobec wszystkich jednostek podporządkowanych
Inwestycje krótkoterminowe, art. 28 ust. 5)	Według ceny (wartości) rynkowej lub według ceny nabycia, zależnie od tego, która jest niższa lub według skorygowanej ceny nabycia, jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności Inwestycje krótkoterminowe, dla których nie istnieje aktywny rynek – w inny sposób określonej wartości godziwej
Rzeczowe składniki aktywów obrotowych, art. 28 ust. 1 pkt 6)	Według ceny nabycia lub według kosztów wytworzenia nie wyższych od cen sprzedaży netto
Należności i udzielone pożyczki	Kwota wymaganej zapłaty z zachowaniem ostrożności
Należności i udzielone pożyczki zaliczone do aktywów finansowych, art. 28 ust. 1 pkt 7a)	Możliwość wyceny według skorygowanej ceny nabycia, a w przypadku przeznaczenia do sprzedaży w ciągu 3 miesięcy: według wartości rynkowej lub według inaczej określonej wartości godziwej
Zobowiązania, art. 28 ust. 1 pkt 8)	W kwocie wymagającej zapłaty.
Zobowiązania finansowe, art. 28 ust. 1 pkt 8a)	Możliwość wyceny według skorygowanej ceny nabycia, a w przypadku przeznaczenia do sprzedaży w ciągu 3 miesięcy: według wartości rynkowej lub według inaczej określonej wartości godziwej
Rezerwy, art. 28 ust. 1 pkt 9)	W uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości
Udziały (akcje) własne, art. 28 ust. 1 pkt 9a)	Według ceny nabycia
Kapitały (fundusze) własne oraz pozostałe aktywa i pasywa, art. 28 ust. 1 pkt 10)	Według wartości nominalnej, z wyjątkiem udziałów (akcji) własnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie UoR.

Dokonany przegląd metod wyceny składników majątkowych i zobowiązań wskazuje na szerokie możliwości kreowania wartości bilansowych, czego skutkiem może być np. sterowanie wynikiem finansowym jednostki. O możliwościach „manewrów przy wycenie aktywów” wspomina W. Wąsowski, który upatruje przyczyn fałszowania sprawozdań w „wygórowanych ambicjach zarządzających i potrzebie imponowania”, a jedną z dróg do tego celu może być zgodne z prawem wykorzystywanie różnych metod wyceny [Wąsowski 2010, s. 31].

4. Wartość w kwocie wymaganej zapłaty a skorygowana cena nabycia

Dopuszczone prawem alternatywne podejście do wyceny tej samej grupy składników majątkowych lub zobowiązań nie powinno prowadzić do uzyskania wartości w istotny sposób różniących się między sobą. Nawet w przypadku wystąpienia niewielkich różnic poszczególnych pozycji bilansowych należy pamiętać o tym, że rozbieżności te sumują się, prowadząc w konsekwencji do popełnienia istotnego błędu. Według K. Knedlera i M. Stasika, poziom ten nie powinien przekraczać 1% sumy bilansowej [Knedler, Stasik 2010, s. 185]. Koncentrując uwagę na porównaniu wyników wyceny należności i udzielonych pożyczek w kwocie wymaganej zapłaty oraz wyceny zobowiązań w kwocie wymagającej zapłaty z wyceną według skorygowanej ceny nabycia, zbadajmy, w jakim stopniu stosowanie tych metod może wpłynąć na wielkość wyniku finansowego oraz związane z tym oddziaływanie na wybrane pozycje sprawozdania finansowego, w tym sumę bilansową.

Ustalenie kwoty wymaganej zapłaty sprowadza się do określenia sumy wielkości kapitału należnego i odsetek na dzień bilansowy, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Zależność ta może zostać opisana następująco:

$$WB(KWZ)_i = K(N)_i + O(NAL)_i - K_i,$$

gdzie: $WB(KWZ)_i$ – wartość bilansowa na dzień i , wyceniona w kwocie wymaganej/wymagającej zapłaty,

$K(N)_i$ – kwota główna należności/zobowiązań finansowych (kapitał) na dzień bilansowy i ,

$O(NAL)_i$ – odsetki naliczone na dzień bilansowy i ,

K_i – odpis z tytułu trwałej utraty wartości na dzień bilansowy i (dotyczy aktywów).

Koncepcja skorygowanej ceny nabycia, co wynika z tab. 1, może być stosowana alternatywnie w stosunku do kwoty wymaganej lub wymagającej zapłaty, do inwestycji krótkoterminowych, należności i udzielonych pożyczek zaliczonych do aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych, o ile można ustalić dla tych pozycji termin (terminy) wymagalności. Skorygowana cena nabycia aktywów finansowych i zobowiązań finansowych określona jest jako cena nabycia (wartość), w jakiej

składnik ten został po raz pierwszy wprowadzony do ksiąg rachunkowych, pomniejszona o spłaty wartości nominalnej, odpowiednio skorygowana o skumulowaną kwotę zdyskontowanej różnicy między wartością początkową składnika i jego wartością w terminie wymagalności, wyliczoną za pomocą efektywnej stopy procentowej, a także pomniejszona o odpisy aktualizujące wartość. Efektywna stopa procentowa oznacza stopę, za pomocą której następuje zdyskontowanie do bieżącej wartości przyszłych przepływów pieniężnych, które są oczekiwane w okresie do terminu wymagalności, a w przypadku zmiennej stopy procentowej – do terminu następnego oszacowania poziomu odniesienia. Efektywna stopa procentowa stanowi wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego za dany okres, przy czym przy obliczeniu skumulowanej kwoty dyskonta uwzględnia się wszelkie opłaty płacone lub otrzymywane przez strony kontraktu [Rozporządzenie MF 2001].

Wartość bilansową składnika zaliczonego do aktywów finansowych w dniu wprowadzenia do ksiąg rachunkowych (WB_o) można opisać zależnością:

$$WB_o = (-CF_0) \cdot (1 + ESP)^{\frac{1}{365}},$$

gdzie: CF_0 – przepływ pieniężny w momencie udzielenia zobowiązania finansowego. Jest to faktycznie wypłacona kwota pożyczki lub wartość należności pomniejszona o dokonane potrącenia (wpłaty). Najczęściej są to opłaty i prowizje płacone przez dłużnika;

ESP – efektywna stopa procentowa;

$\frac{1}{365}$ – okres jednego dnia odsetkowego w roku obliczeniowym liczącym 365 dni.

W kolejnych okresach, aż do dnia wymagalności, wartość bilansowa (WB_i) obliczana jest według wzoru:

$$WB_i = (WB_{i-1} - CF_i) \cdot (1 + ESP)^{\frac{d_i - d_{i-1}}{365}} - K_i,$$

gdzie: WB_{i-1} – wartość bilansowa w dniu dokonywania ostatniej płatności przed dniem bilansowym,

CF_i – płatność w dniu bilansowym,

$(d_i - d_{i-1})$ – okres liczony w dniach, będący różnicą pomiędzy datą bilansową a ostatnim terminem płatności, przy czym dzień ostatecznej zapadalności/wymagalności wycenianego składnika aktywów lub zobowiązań finansowych nie jest dniem odsetkowym.

Efektywną stopę procentową można wyznaczyć metodą najmniejszych kwadratów według zależności:

$$CF_0 = \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1 + ESP)^{\frac{d_i - d_{i-1}}{365}}}.$$

Warto w tym miejscu zauważyć, że w przypadku należności, pożyczek lub zobowiązań finansowych nominalna stopa procentowa, według której obliczane są odsetki, może ulec zmianie, a to oznacza konieczność przeszacowania tych składników. O ile w przypadku krótkoterminowych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do sprzedaży prawdopodobieństwo zmiany stóp procentowych jest niskie, o tyle w odniesieniu do długoterminowych pozycji prawdopodobieństwo to wzrasta. Umowy kredytowe długoterminowe oparte są na zmiennych stopach procentowych (np. stawka WIBOR plus marża). Oznacza to, że bieżąca nominalna stopa procentowa jest stopą oczekiwaną, a rachunek dyskontowy jest jedynie prognozą wartości.

5. Wpływ sposobu wyceny na wynik finansowy i ocenę jednostki

Załóżmy, że jednostka niebędąca instytucją finansową uzyskała w banku kredyt długoterminowy i rozważa „opłacalność” wyceny według kwoty wymagającej zapłaty lub według skorygowanej ceny nabycia. Na dzień udzielenia kredytu jednostka wykazywała zerowy wynik finansowy.

Założenia kredytowania:

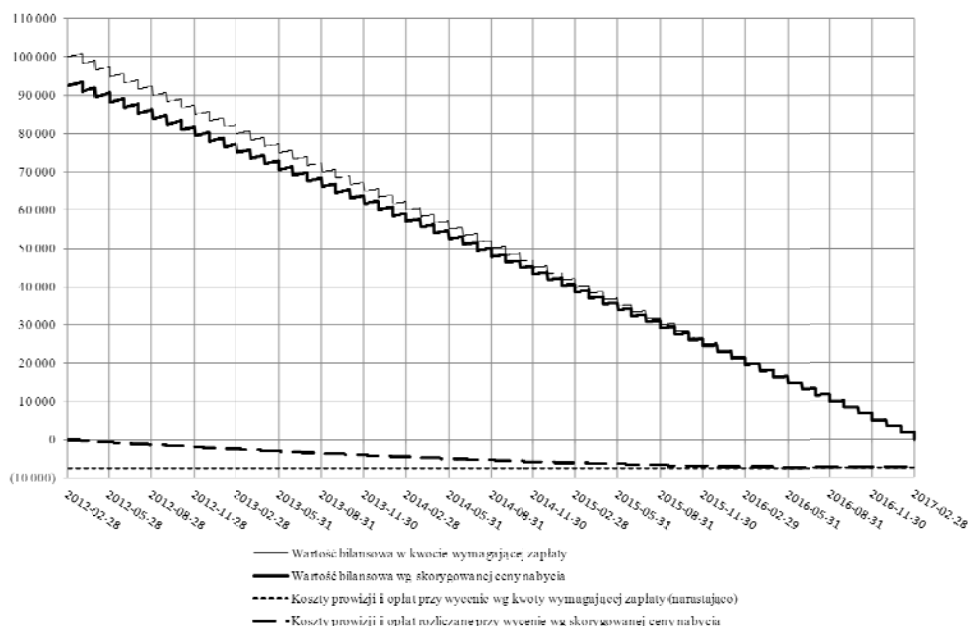
- kwota kredytu – 100 000 zł,
- okres kredytowania – 5 lat,
- nominalna stopa procentowa na dzień bilansowy wynosi 9,90% w stosunku rocznym,
- prowizja i opłaty potrącane z kwoty kredytu wyniosły łącznie 7500 zł,
- kapitał kredytowy spłacany jest w 60 równych ratach miesięcznych, począwszy od 31.03.2012 r. wraz z odsetkami. Pozostałe płatności dokonywane są na koniec każdego miesiąca kalendarzowego,
- dzień uruchomienia kredytu (28.02.2012 r.) jest dniem odsetkowym,
- dzień spłaty ostatniej raty kredytu i odsetek (28.02.201 r.) nie jest dniem odsetkowym.

Dla powyższych warunków efektywna stopa procentowa wynosi 14,46%.

Tabela 2. Wartości bilansowe kredytu według wybranych dni bilansowych

Data	Wartość bilansowa w kwocie wymagającej zapłaty (zł)	Wartość bilansowa według skorygowanej ceny nabycia (zł)	Różnica: kol. 2 – kol. 3 (zł)	Kol. 4/ kol. 2 (%)
1	2	3	4	5
2012-02-28	100 027,12	92 534,23	7 492,89	7,49%
2012-02-29	100 054,25	92 568,48	7 485,77	7,48%
2013-02-28	80 000,00	74 993,26	5 006,74	6,26%
2014-02-28	60 000,00	57 046,74	2 953,26	4,92%
2015-02-28	40 000,00	38 613,80	1 386,20	3,74%
2016-02-29	20 000,00	19 626,19	373,81	1,72%
2017-02-28	0,00	0,00	0,00	(–)

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 1. Rozkład wartości bilansowych oraz kosztów zobowiązania finansowego dla wariantu wyceny według kwoty wymagającej zapłaty i skorygowanej ceny nabycia

Źródło: opracowanie własne.

W dniu uruchomienia kredytu różnica pomiędzy wartością nominalną a wartością według skorygowanej ceny nabycia jest najwyższa i stanowi niespełna 7,5% wartości nominalnej. Jest to wynikiem adekwatnego rozliczenia w czasie kosztów opłat i prowizji, które zostały pobrane jednorazowo. W miarę upływu czasu różnica ta zmniejsza się, by w ostatnim dniu kredytowania osiągnąć wartość zero.

Skutki różnego sposobu wyceny kredytu można przedstawić na przykładowym bilansie jednostki.

Zakładając, że wynik finansowy przed udzieleniem kredytu wynosił zero, w dniu jego uruchomienia jednostka mogła wykazać różne jego wielkości. W przypadku wyceny zobowiązania według kwoty wymagającej zapłaty kosztem finansowym byłyby prowizja i opłaty, które zostałyby ujęte jednorazowo. Dokonując wyceny według skorygowanej ceny nabycia, jednostka zaliczyłaby w poczet kosztów finansowych tylko te, które dotyczyłyby jednego dnia. W dniu udzielenia kredytu (na koniec tego dnia) wycena według kwoty wymagającej zapłaty odzwierciedla faktyczną wysokość zobowiązań jednostki (100 027 zł). W przypadku skorygowanej ceny nabycia wartością bilansową jest zdyskontowana efektywną stopą procentową kwota zobowiązań, uwzględniająca dokonanie płatności prowizji i opłat. Wynikiem tych różnych koncepcji postrzegania wartości jest odmienny wizerunek jednostki. Mene-

Tabela 3. Wpływ modelu wyceny na pozycje bilansowe i wybrane wskaźniki – stan na dzień udzielenia kredytu

Wyszczególnienie	Kwota wymagająca zapłaty	Skorygowana cena nabycia	Wyszczególnienie	Kwota wymagająca zapłaty	Skorygowana cena nabycia
I. AKTYWA TRWAŁE	120 000	120 000	I. KAPITAŁ WŁASNY	67 500	74 993
1. Wartości niematerialne i prawne	10 000	10 000	1. Kapitał podstawowy	50 000	50 000
2. Rzeczowy majątek trwały	110 000	110 000	2. Kapitał zapasowy	25 000	25 000
3. Pozostałe aktywa trwałe	0	0	3. Wynik finansowy netto bieżącego okresu	-7 500	-7
II. AKTYWA OBROTOWE	122 500	122 500	II. KAPITAŁ OBCY	175 000	167 507
1. Zapasy	70 000	70 000	1. Rezerwy	100 027	92 534
2. Należności ogółem	50 000	50 000	2. Kredyty długoterminowe	100 027	92 534
3. Inwestycje krótkoterminowe	2 500	2 500	3. Zobowiązania krótkoterminowe	74 973	74 973
4. Pozostałe aktywa bieżące	0	0	4. Pozostały kapitał obcy	0	0
Razem aktywa	242 500	242 500	Razem pasywa	242 500	242 500
Udział wartości bilansowej kredytu w sumie bilansowej				41,2%	38,2%
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)				-3,09%	0,0%
Stopa zwrotu z kapitałów własnych (ROE)				-11,1%	-0,01%

Źródło: opracowanie własne.

dżerowie pragnący zaprezentować korzystniejszy obraz ekonomiczny dokonają wyceny według skorygowanej ceny nabycia. W tym bowiem przypadku wynik finansowy w stosunku do pierwotnego, podobnie jak stopy zwrotu z aktywów i kapitałów własnych, praktycznie nie zmienia się. Korzystniej wypada również udział kredytu długoterminowego w strukturze finansowania, co może wskazywać na niższe ryzyko finansowania przez wierzycieli. Zdecydowanie mniej korzystnie wypadają te same parametry w przypadku wyceny według kwoty wymagającej zapłaty.

Celem przykładu było pokazanie możliwości kreowania wizerunku jednostki niebędącej instytucją finansową w sposób zgodny z normami rachunkowości.

6. Stosowanie skorygowanej ceny nabycia w praktyce

W okresie styczeń-marzec 2012 r. autor niniejszego opracowania przeprowadził badania ankietowe w środowisku księgowych, przedsiębiorców oraz kadry kierowniczej z województwa dolnośląskiego w zakresie znajomości i stosowania wyceny aktywów i zobowiązań finansowych metodą skorygowanej ceny nabycia. Badania wykonano wyłącznie na potrzeby niniejszego artykułu i objęto nimi 85 osób, które

nie były zatrudnione w instytucjach finansowych (41,2% – biura rachunkowe, 58,8% – inne podmioty niefinansowe, w tym jednostki budżetowe). Ze względu na wykonywaną profesję 70,6% osób reprezentowało zawód księgowego, 5,9% było menedżerami, ta sama liczba osób prowadziła własną działalność gospodarczą, natomiast 17,6% reprezentowało inne zawody (pracownicy administracji, kierownicy średniego szczebla).

Tabela 4. Wyniki badania ankietowego

Pytanie	Tak	Nie	Nie wiem
1. Czy słyszeli Państwo o skorygowanej cenie nabycia?	82,4%	17,6%	0%
2. Czy definicja skorygowanej ceny nabycia jest dla Państwa zrozumiała?*	23,5%	76,5%	0%
3. Czy w praktyce, w Państwa jednostkach, stosowana jest wycena według skorygowanej ceny nabycia?	5,9%	88,2%	5,9%
4. Czy kiedykolwiek dokonywali Państwo próby wyceny aktywów lub zobowiązań finansowych według skorygowanej ceny nabycia?	11,8%	88,2%	0,0%
5. Czy wycena według skorygowanej ceny nabycia jest Państwa zdaniem niezbędna?	0,0%	94,1%	5,9%
6. Czy znany jest Państwu rachunek dyskontowy?	52,9%	17,6%	0,0%
7. Czy wycena aktywów lub zobowiązań finansowych według kwoty wymaganej lub wymagającej zapłaty jest bardziej czytelna od wyceny według skorygowanej ceny nabycia?	82,4%	0,0%	17,6%
8. W czym tkwi podstawowy problem ze stosowaniem skorygowanej ceny nabycia:			
8a) trudny rachunek dyskontowy	70,6%	0,0%	29,4%
8b) trudności w obliczeniach efektywnej stopy procentowej	52,9%	0,0%	47,1%
8c) koszty związane z wdrożeniem „nowego” modelu wyceny	47,1%	11,8%	41,2%
9. Czy w związku ze stosowaniem skorygowanej ceny nabycia wzrasta czytelność sprawozdania finansowego?	0,0%	58,8%	41,2%

* Ankieta zawierała definicję skorygowanej ceny nabycia.

Źródło: opracowanie własne.

Dominująca część osób ankietowanych (82,4%) słyszała o skorygowanej cenie nabycia, ale dla większości z nich (76,5%) definicja ta nie była zrozumiała. Zaledwie w 5,95% jednostek dokonywano wyceny pozycji bilansowych według skorygowanej ceny nabycia, a 11,8% badanych dokonywało prób wyceny tą metodą. Było to trochę dziwne, bo większość ankietowanych (52,9%) stwierdziła, że rachunek dyskontowy był im znany. Aż 94,1% osób uznało, że stosowanie skorygowanej ceny nabycia nie jest niezbędne. Wynikało to prawdopodobnie z tego, że wycena według

kwoty wymaganej lub wymagającej zapłaty była dla ankietowanych bardziej czytelna, a problem z zastosowaniem wyceny według skorygowanej ceny nabycia tkwił w trudnym rachunku dyskontowym i wyznaczeniu efektywnej stopy procentowej. Niejednoznaczne wyniki ankiety odnoszą się do kosztów związanych z zastosowaniem rachunku według skorygowanej ceny nabycia. W tym przypadku 47,1% ankietowanych uznało, że koszty te wystąpią, natomiast 41,2% nie miało zdania w tym zakresie. Nieznaczna większość osób poddanych badaniu (58,8%) stwierdziła, że stosowanie skorygowanej ceny nabycia nie poprawia czytelności sprawozdania finansowego.

7. Zakończenie

Wyniki przeprowadzonych badań, chociaż dokonane na nielicznej grupie, pozwalają wysnuć jeden zasadniczy wniosek: rachunek dyskontowy znany jest większości księgowych, ale w praktyce rachunkowości jego stosowanie jest bardzo ograniczone. Skłania to do postawienia tezy, aby w kształceniu kadr położyć większy nacisk na praktyczne zastosowanie modelu dyskontowego wyceny. Model ten jest obligatoryjnie stosowany w bankach od początku 2005 r., stąd należy sądzić, że skorygowana cena nabycia jest znana pracownikom tych instytucji. W jednostkach niefinansowych zmiany ustawowe wprowadzające możliwość innego sposobu wyceny niż kwota wymaganej lub wymagającej zapłaty wprowadzono cztery lata później. Fakt ten może powodować luki w wiedzy, czego konsekwencją, w dominującej części, jest odrzucenie przez praktykę rachunkowości modelu skorygowanej ceny nabycia.

Z punktu widzenia „przeciętnego” odbiorcy sprawozdania finansowego, poszukującego w nim wielkości zadłużenia finansowego kontrahenta, przynajmniej w przybliżeniu⁵, odbiorca ten znajdzie aktualną na dzień bilansowy wartość długu. W przypadku upowszechnienia się modelu wyceny według skorygowanej ceny nabycia w jednostkach niebędących instytucjami finansowymi i korzystającymi ze wsparcia kredytowego nastąpi poprawa ich wyników finansowych w porównaniu z sytuacją, gdyby te same jednostki dokonywały wyceny zobowiązań finansowych w kwocie wymagającej zapłaty. Stan ten wystąpi w początkowym okresie kredytowania. Można zatem przypuszczać, że „nowy” model wyceny znajdzie przede wszystkim uznanie w oczach menedżerów pragnących pokazać nieco lepszy ekonomiczny obraz kierowanych przez nich jednostek w warunkach kryzysowych. Początkowe przyjęcie modelu wyceny według kwoty wymaganej zapłaty spowoduje powstanie swego rodzaju „cichej rezerwy”, która będzie mogła podlegać rozwiązaniu wskutek zmiany sposobu wyceny na skorygowaną cenę nabycia.

Bez wątpienia wycena według skorygowanej ceny nabycia jest bardziej skomplikowana od dotychczas powszechnie stosowanego, a przede wszystkim zrozumiałego

⁵ Część jednostek dokonuje wyceny aktywów i zobowiązań finansowych, podając tylko zadłużenie kapitałowe.

modelu. W odniesieniu do jednostek niefinansowych „korzyści” z upowszechnienia „nowej” metody można uznać za co najmniej dyskusyjne. A zatem zgłoszony postulat uściślenia i jednoznaczności norm prawnych rachunkowości jest uzasadniony.

Literatura

- de Soto J.H., *A critical note on the new International Accounting Rules*, Madrid 2009, www.jesushuertadesoto.com/, 12.02.2012 r.
- Dobjija M., *Rachunkowość zarządcza i controlling*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- Karmańska A., *Wartość ekonomiczna*, Difin, Warszawa 2009.
- Knedler K., Stasik M., *Audyt wewnętrzny w praktyce*, Polska Akademia Rachunkowości, Warszawa 2010.
- Malinowski A., *Redagowanie tekstu prawnego. Wybrane wskazania logiczno-językowe*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2006.
- Mattesich R., *Accounting and Analytical Methods*, IRWIN, Homewood 1964.
- Nowak E. (red.), *Rachunkowość w zarządzaniu ryzykiem w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2010.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12.12.2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, DzU nr 149, poz. 1674 z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18.12.2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metody wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, DzU nr 228, poz. 1508.
- Roubini N., Mihm S., *Ekonomia kryzysu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2011.
- Uchwała nr 385/2008 z dnia 17.12.2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, Dz.Urz. KNF nr 8, poz. 39 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jedn. DzU nr 152, poz. 1223 z 2009 r. z późn. zm.
- Wąsowski W., *Kreatywna rachunkowość. Falszowanie sprawozdań finansowych*, Difin, Warszawa 2010.

THE CONCEPT OF AMORTIZED COST AND ITS IMPACT ON BALANCE SHEET ITEMS OF THE SUM OF INPUT

Summary: National rules concerning accounting for financial assets and liabilities allow their valuation by the amount required or due, or by the amortized cost. The article discusses and describes these models and presents the possibility of creating an economical image of a unit by means of choosing appropriate valuation methods. Surveys conducted amongst accountants, managers and entrepreneurs show that the pricing model at amortized cost is rarely used in practice.

Keywords: financial accounting, valuation for accounting, creative accounting.